

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje lica odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-03-69-T
Datum: 29. oktobar 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsjedavajući
sudija Michèle Picard
sudija Elizabeth Gwaunza

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 29. oktobra 2010.

TUŽILAC

protiv

**JOVICE STANIŠIĆA
FRANKA SIMATOVIĆA**

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTEVU TUŽILAŠTVA ZA PRIHVATANJE SVEDOČENJA
STEVANA TODORVIĆA NA OSNOVU PRAVILA 92^{quater}**

Tužilaštvo

g. Dermot Groome

Branioci Jovice Stanišića

g. Geert-Jan Alexander Knoop
g. Wayne Jordash

Branioci Franka Simatovića

g. Mihajlo Bakrač
g. Vladimir Petrović

I. ISTORIJAT POSTUPKA

1. Dana 21. maja 2007. godine, tužilaštvo je podnelo zahtev za prihvatanje svedočenja Stevana Todorovića na osnovu pravila 92*quater* Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Zahtev, odnosno Pravilnik).¹ Tužilaštvo je tražilo prihvatanje transkripta Todorovićevog svedočenja *viva voce* u predmetu *Tužilac protiv Slobodana Miloševića* (predmet br. IT-02-54-T) (dalje u tekstu: predmet *Milošević*) i 17 povezanih dokaznih predmeta navedenih u Dodatku A Zahtevu (dalje u tekstu: dokazni predmeti) (dalje u tekstu, zajedno: predloženi dokazi).² Tužilaštvo je istovremeno zatražilo ukidanje zaštitnih mera koje su Todoroviću dodeljene u predmetu *Milošević*.³ Dana 5. jula 2010. godine, tužilaštvo je podnelo Nove informacije o statusu zaštitnih mera, u kojima je navelo da, ukoliko Veće odobri Zahtev, i dalje namerava da rediguje svedočenje koje je Todorović dao na zatvorenoj sednici.⁴

2. Dana 9. jula 2007. godine, Simatovićeva odbrana je uložila prigovor na Zahtev (dalje u tekstu: Simatovićev odgovor).⁵ Dana 9. jula 2007. godine, Stanišićeva odbrana je uložila prigovor na Zahtev i istovremeno zatražila odobrenje za prekoračenje propisanog broja reči (dalje u tekstu: Stanišićev odgovor).⁶ Dana 16. jula 2007. godine, tužilaštvo je zatražilo odobrenje da replicira i istovremeno podnelo repliku i na Simatovićev odgovor i na Stanišićev odgovor (dalje u tekstu: Replika na Simatovićev odgovor, odnosno Replika na Stanišićev odgovor).⁷ Tužilaštvu je dato odobrenje da replicira na podneske

¹ Zahtev tužilaštva za prihvatanje svedočenja svedoka B-1244 na osnovu pravila 92*quater* i Zahtev u vezi sa zaštitnim merama za svedoka B-1244, s poverljivim dodacima, 21. maj 2007. godine.

² Zahtev, par. 1, 22, poverljivi Dodatak A.

³ Zahtev, par. 3.

⁴ Nove informacije tužilaštva o statusu zaštitnih mera (poverljivo), 5. jul 2010. godine, str. 39.

⁵ Odgovor Simatovićeve odbrane na Zahtev tužilaštva za prihvatanje svedočenja svedoka B-1244 na osnovu pravila 92*quater* i Zahtev u vezi sa zaštitnim merama za svedoka B-1244, 9. jul 2007. godine. Veće napominje da je 29. maja 2007. godine Simatovićeva odbrana zatražila produženje roka za podnošenje odgovora na jedan broj zahteva tužilaštva za prihvatanje pismenog svedočenja, uključujući predmetni Zahtev: v. Zahtev Simatovićeve odbrane za odlaganje roka za podnošenje odgovora na zahteve tužilaštva za prihvatanje pismenih dokaza na osnovu pravila 92*bis*, 92*ter* i 92*quater*, 29. maj 2007. godine, par. 1, 12. Veće je 1. juna 2007. godine delimično odobrilo taj zahtev produživši rok za podnošenje odgovora Simatovićeve i Stanišićeve odbrane do 9. jula 2007. godine: v. Odluka po nekoliko zahteva da se izmene termini plana rada i Nalog nakon konferencije na osnovu pravila 65*ter*, 1. jun 2007. godine, par. 7.

⁶ Odgovor Stanišićeve odbrane na Zahtev tužilaštva za prihvatanje svedočenja svedoka B-1244 na osnovu pravila 92*quater* (poverljivo), 9. jul 2007. godine, par. 2-3.

⁷ Zahtev tužilaštva za odobrenje da replicira i Replika na odgovore optuženog Stanišića na zahteve tužilaštva na osnovu pravila 92*quater*, 16. jul 2007. godine; Zahtev tužilaštva za odobrenje da replicira i

Simatovićeve odbrane i Stanišićeve odbrane 16. septembra 2009, odnosno 11. marta 2010. godine.⁸

3. Dana 15. jula 2009. godine, tužilaštvo je obavestilo strane u postupku o tome da postoji još oko 280 dokumenata vezanih za Todorovićovo učešće u zločinima u Bosanskom Šamcu (dalje u tekstu: dodatni dokumenti).⁹ Dodatni dokumenti su obelodanjeni odbrani 20. januara 2010. godine.¹⁰ Dana 22. juna 2010. godine, Veće je dalo odobrenje Stanišićevoj odbrani da ponovo podnese odgovor na Zahtev.¹¹ Dana 13. jula 2010. godine, Stanišićeva odbrana je podnela taj odgovor (dalje u tekstu: Dalji Stanišićev odgovor) u kojem je iznela nove prigovore na Zahtev na osnovu dodatnih dokumenata.¹² Dana 19. jula 2010. godine, tužilaštvo je zatražilo odobrenje da replicira na Dalji Stanišićev odgovor.¹³ Replika je podneta 20. jula 2010. godine (dalje u tekstu: Replika na Dalji Stanišićev odgovor).¹⁴

4. Dana 31. avgusta 2010. godine, tužilaštvo je podnelo *Corrigendum* Zahteva (dalje u tekstu: *Corrigendum* tužilaštva),¹⁵ u kojem je navelo da, ukoliko Veće ukine zaštitne mere dodeljene Todoroviću u predmetu *Milošević*, više ne traži da rediguje one delove njegovog svedočenja koje je dao na zatvorenoj sednici.¹⁶ Ono je takođe ponudilo da koriguje brojeve na osnovu pravila 65ter za sedam dokaznih predmeta.¹⁷ S tim u vezi, Veće napominje da je u poverljivom Dodatku A Zahtevu pogrešno naveden i broj na osnovu pravila 65ter za dokazni predmet 476, separator 16, u predmetu *Milošević*

Objedinjena replika na Simatovićeve odgovore na zahteve tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92quater, 16. jul 2007. godine.

⁸ V. Odluka po zahtevu tužilaštva da se u spis uvrsti svedočenje svedoka koji nisu dostupni na osnovu pravila 92quater, 16. septembar 2009. godine; Odluka po zahtevu tužilaštva da se svedočenje svedoka B-179 prihvati na osnovu pravila 92quater, 11. mart 2010. godine (dalje u tekstu: Odluka u vezi sa svedokom B-179).

⁹ V. Dalji odgovor na Zahtev tužilaštva za prihvatanje svedočenja svedoka B-1244 na osnovu pravila 92quater (poverljivo) s poverljivim dodacima A i B, 19. jul 2010. godine, par. 2.

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ *Ibid.*

¹² *Ibid.*

¹³ Zahtev tužilaštva za odobrenje da replicira na Dalji odgovor odbrane na zahtev tužilaštva za prihvatanje svedočenja svedoka B-1244 na osnovu pravila 92quater (poverljivo) s poverljivim dodacima A i B.

¹⁴ Replika tužilaštva na Dalji odgovor odbrane na zahtev tužilaštva za prihvatanje svedočenja svedoka B-1244 na osnovu pravila 92quater (poverljivo) s poverljivim dodacima A i B, 20. jul 2010. godine.

¹⁵ *Corrigendum* Zahteva za prihvatanje svedočenja svedoka B-1244 na osnovu pravila 92quater (poverljivo), 31. avgust 2010. godine.

¹⁶ *Corrigendum* tužilaštva, par. 4.

¹⁷ *Corrigendum* tužilaštva, par. 2.

(beleške s razgovora sa svedokom, naveden kao broj 3835 na osnovu pravila 65ter), čiji broj na osnovu pravila 65ter treba da bude 4709.¹⁸ Ono napominje da je, od kako je podnet Zahtev, dokazni predmet s brojem 4698 na osnovu pravila 65ter označen radi identifikacije kao P1523. Ono dalje napominje da su od podnošenja Zahteva u dokazni spis uvršteni sledeći dokazni predmeti: broj na osnovu pravila 65ter 1658 (P1417), 2580 (P1428), 3761 (P223), 4546 (D126), 1660 (P1429) i 31 (P141).¹⁹ Usled toga, Veće smatra da je Zahtev bespredmetan kad je reč o prihvatanju tih dokaznih predmeta.

II. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

A. Tužilaštvo

(a) Zaštitne mere

5. Tužilaštvo tvrdi da zaštitne mere dodeljene Todoroviću u predmetu *Milošević* više nisu potrebne i traži od Veća da ih ukine.²⁰ Ono napominje da su te zaštitne mere ukinute u predmetu *Tužilac protiv Vojislava Šešelja* (predmet br. IT-03-67-T) (dalje u tekstu: predmet *Šešelj*) 17. februara 2010. godine.²¹ Ono tvrdi da ta odluka nije obavezujuća po Veće, ali da je, kao i u predmetu *Šešelj*, ukidanje primereno, usled toga što je Todorović preminuo.²²

(b) Prihvatljivost predloženih dokaza

6. Tužilaštvo tvrdi da predloženi dokazi zadovoljavaju uslove prihvatanja prema pravilu 92quater.²³ Tužilaštvo tvrdi da je Todorović preminuo i da stoga nije “dostupan” u smislu tog pravila.²⁴ Tužilaštvo dalje tvrdi da predloženi dokazi sadrže dovoljne pokazatelje pouzdanosti da bi bili prihvaćeni.²⁵ Kao prvo, ono ističe da je Todorović

¹⁸ V. poverljivi Dodatak A Zahtevu, 21. maj 2007. godine, str 14, i poverljivi Dodatak A Podnesku tužilaštva s pregledanim spiskom dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, 1. maj 2009. godine.

¹⁹ Veće napominje da je od podnošenja Zahteva u dokazni spis uvrštena i neoznačena verzija broja 113 na osnovu pravila 65ter, i to pod brojem P1418.

²⁰ Zahtev, par. 3.

²¹ *Corrigendum* tužilaštva, par. 4-5.

²² *Ibid.*

²³ Zahtev, par. 2, 7.

²⁴ Zahtev, par. 2, 7, poverljivi Dodatak B.

²⁵ Zahtev, par. 2; Replika na Dalji Stanišićev odgovor, par. 11.

svedočio pod zakletvom.²⁶ Kao drugo, ono iznosi argument da je Todorović bio podvrgnut “temeljnomo” unakrsnom ispitivanju od strane Slobodana Miloševića, čiji je interes za opovrgavanje predloženih dokaza bio sličan interesu optuženih u ovom predmetu, kao i da je *amicus curiae* obavio dodatno unakrsno ispitivanje.²⁷ Kako se tvrdi, oba unakrsna ispitivanja bila su “izuzetno efikasna”.²⁸ Tužilaštvo priznaje da, u slučaju da zahtev bude odobren, optuženi u ovom predmetu neće imati priliku da unakrsno ispituju Todorovića, ali tvrdi da je uskraćivanje prava na unakrsno ispitivanje dosad već prihvatano u praksi ovog Međunarodnog suda.²⁹ Ono stoga tvrdi da prihvatanje predloženih dokaza neće predstavljati kršenje prava optuženih.³⁰

7. Tužilaštvo dalje tvrdi da će predloženi dokazi velikim delom biti potkrepljeni drugim dokazima u vidu dokumenata i svedočenja u ovom predmetu, što znači da će odbrana imati priliku da testira predložene dokaze putem unakrsnog ispitivanja drugih svedoka.³¹ U meri u kojoj predloženi dokazi eventualno sadrže informacije iz druge ruke, tužilaštvo tvrdi da to pitanje ne utiče na njihovu prihvatljivost već samo na težinu koju Veće treba da im prida.³²

8. Isto tako, u vezi s dodatnim dokumentima tužilaštvo tvrdi da oni ne utiču na prihvatljivost predloženih dokaza jer je Todorovićev kredibilitet relevantan samo za pitanje težine koju Veće treba da prida predloženim dokazima.³³ Uz to, tužilaštvo tvrdi da je Milošević konkretno unakrsno ispitao Todorovića o sporazumu o potvrdnom izjašnjavanju o krivici i da postojanje takvog sporazuma nije dovoljan osnov za zaključak da je Todorovićevo svedočenje nepouzđano.³⁴

9. Tužilaštvo potvrđuje da se neki delovi predloženih dokaza odnose na dela i ponašanje optuženih za koja se terete u Optužnici.³⁵ Međutim, ono tvrdi da ti delovi nisu

²⁶ Zahtev, par. 7.

²⁷ Zahtev, par. 7, 15-16; Replika na Dalji Stanišićev odgovor, par. 7.

²⁸ Replika na Stanišićev odgovor, par. 15.

²⁹ Replika na Stanišićev odgovor, par. 12.

³⁰ Replika na Stanišićev odgovor, par. 11-12.

³¹ Zahtev, par. 8, 7, poverljivi Dodatak A; Replika na Dalji Stanišićev odgovor, par. 8.

³² Replika na Stanišićev odgovor, par. 8, 14.

³³ Replika na Dalji Stanišićev odgovor, par. 1, 3, 9.

³⁴ Replika na Dalji Stanišićev odgovor, par. 4-6.

³⁵ Zahtev, par. 2, 10.

tako značajni ili opširni kao što tvrdi odbrana.³⁶ Uz to, ono tvrdi da zaključak da se delovi – čak veći delovi – predloženih dokaza odnose na dela i ponašanje optuženih za koja se terete u Optužnici ne sprečava njihovo prihvatanje na osnovu pravila 92*quater*.³⁷ Tužilaštvo iznosi argument da bi, u slučaju da ti delovi ne budu prihvaćeni, Veću bili uskraćeni “dokazi izuzetne pouzdanosti, relevantnosti i dokazne težine”.³⁸

B. Simatovićeva odbrana

(a) Zaštitne mere

10. Simatovićeva odbrana ne bavi se konkretno zahtevom tužilaštva za ukidanje zaštitnih mera vezanih za Todorovića. Ona naprosto traži da se Zahtev u celosti odbije.³⁹

(b) Prihvatljivost predloženih dokaza

11. Simatovićeva odbrana ne pobija činjenicu da Todorović nije dostupan. Međutim, Simatovićeva odbrana osporava tvrdnju tužilaštva da su predloženi dokazi bili podvrgnuti “temeljnou” unakrsnom ispitivanju. Ona tvrdi da je Milošević, koji nije bio profesionalni pravnik, vodio svoju odbranu na političkim, a ne pravnim osnovima.⁴⁰ Pored toga, ona tvrdi da je *amicus curiae* imao ograničenu ulogu u unakrsnom ispitivanju i da unakrsno ispitivanje nije pokazalo da li predloženi dokazi, naročito u meri u kojoj se odnose na dela i ponašanje optuženog za koja se on tereti u Optužnici, predstavljaju direktne dokaze ili dokaze iz druge ruke.⁴¹ Simatovićeva odbrana tvrdi da pouzdanost predloženih dokaza dalje umanjuje činjenica da u predmetu *Milošević* nije izrečena presuda.⁴²

12. Simatovićeva odbrana tvrdi da prihvatanje predloženih dokaza nije u interesu pravde jer se njihov znatan deo odnosi na dela i ponašanje optuženih za koja se oni terete

³⁶ Replika na Stanišićev odgovor, par. 9-10.

³⁷ Zahtev, par. 2, 6, 10-11; Replika na Stanišićev odgovor, par. 5, 10.

³⁸ Zahtev, par. 19.

³⁹ Simatovićev odgovor, par. 13.

⁴⁰ Simatovićev odgovor, par. 7-8.

⁴¹ Simatovićev odgovor, par. 7, 9.

⁴² Simatovićev odgovor, par. 7, 11.

u Optužnici.⁴³ Simatovićeva odbrana posebno naglašava da ti delovi predloženih dokaza nisu potkrepljeni drugim dokazima.⁴⁴

C. Stanišićeva odbrana

(a) Zaštitne mere

13. Stanišićeva odbrana ne bavi se zahtevom tužilaštva za ukidanje zaštitnih mera u vezi s Todorovićem.

(b) Prihvatljivost predloženih dokaza

14. Stanišićeva odbrana ne osporava činjenicu da Todorović nije dostupan.⁴⁵ Međutim, Stanišićeva odbrana tvrdi da se predloženi dokazi ne mogu prihvatiti na osnovu pravila 92*quater*. Kao prvo, ona tvrdi da bi prihvatanjem predloženih dokaza optuženom bilo uskraćeno pravo da unakrsno ispita ključnog svedoka tužilaštva.⁴⁶ Ona tvrdi da bi to predstavljalo kršenje prava optuženog na pravično suđenje.⁴⁷

15. Stanišićeva odbrana dalje tvrdi da predloženi dokazi nisu dovoljno pouzdani da bi bili prihvaćeni na osnovu pravila 92*quater*.⁴⁸ Ona tvrdi da pouzdanost u ranijim postupcima na Međunarodnom sudu ne podrazumeva pouzdanost u ovom postupku, pošto je predmet *Milošević* “pravno drugačiji” od predmeta protiv ovih optuženih.⁴⁹ Uz to, ona napominje da u postupku u predmetu *Milošević* nije doneta konačna odluka o meritumu i da nije vođen žalbeni postupak.⁵⁰ Stanišićeva odbrana dalje tvrdi da dodatni dokumenti pokazuju da je Todorović, uopšteno govoreći, lošeg karaktera i da je stoga njegovo svedočenje nepouzdanost.⁵¹ Ona iznosi argument da bi se ta nepouzdanost otkrila efikasnim unakrsnim ispitivanjem u vezi s dodatnim dokumentima i stoga tvrdi da puko

⁴³ Simatovićev odgovor, par. 5-6, 8.

⁴⁴ Simatovićev odgovor, par. 9-10.

⁴⁵ Stanišićev odgovor, par. 7.

⁴⁶ Stanišićev odgovor, par. 2, 12, 25-28, 31.

⁴⁷ Stanišićev odgovor, par. 2, 4-6.

⁴⁸ Stanišićev odgovor, par. 2, 7.

⁴⁹ Stanišićev odgovor, par. 8.

⁵⁰ Stanišićev odgovor, par. 17.

⁵¹ Dalji Stanišićev odgovor, par. 3, 5-13.

predočavanje dodatnih dokumenata Veću ne može predstavljati zamenu za unakrsno ispitivanje.⁵²

16. Pored toga, Stanišićeva odbrana iznosi argument da pravilo 92*quater* ne bi trebalo da dopušta prihvatanje dokaza koji se odnose na neko “aktuelno ili bitno pitanje između strana u postupku”, naročito ako ranije unakrsno ispitivanje vezano za te dokaze nije bilo visokog kvaliteta ili ako su dokazi nepotkrepljeni.⁵³ Stanišićeva odbrana tvrdi da su u ovom slučaju dovoljno potkrepljeni samo “marginalni ili manje sporni” elementi predloženih dokaza i da je unakrsno ispitivanje kojem je Todorović bio podvrgnut bilo neadekvatno.⁵⁴ Ona posebno ističe činjenicu da jedan broj pitanja koja su od odlučujućeg značaja za tezu protiv optuženog Stanišića nije obrađen tokom unakrsnog ispitivanja.⁵⁵ Ona tvrdi da se predloženi dokazi, u datim okolnostima i imajući u vidu to da su oni “od ključnog značaja za tezu tužilaštva”, ne mogu prihvatiti s obzirom na to da optuženi Stanišić nema priliku da unakrsno ispita Todorovića.⁵⁶

17. Stanišićeva odbrana tvrdi da izrazu “dela i ponašanje optuženih” zbog obima Optužnice treba pridati šire značenje.⁵⁷ Ona iznosi argument da postupci i vladanje optuženog, kao učesnika u udruženom zločinačkom poduhvatu (dalje u tekstu: UZP) “obuhvataju upravljanje delima i ponašanjem drugih koji spadaju u taj UZP”.⁵⁸ Na temelju takvog tumačenja, ona tvrdi da se predloženi dokazi u mnogo većoj meri tiču dela i ponašanja optuženog nego što to tvrdi tužilaštvo.⁵⁹

18. Stanišićeva odbrana navodi da, prema pravilu 92*quater*, Veće zadržava diskreciono pravo da izuzme dokaze čak i ako oni zadovoljavaju kriterijume praga prihvatljivosti.⁶⁰ Stoga Stanišićeva odbrana tvrdi da, čak i u slučaju zaključka da su predloženi dokazi prihvatljivi, Veće treba da primeni svoje diskreciono pravo i izuzme ih, između ostalog, na osnovu mere u kojoj se odnose na dela i ponašanje optuženog,

⁵² Dalji Stanišićev odgovor, par. 16-17.

⁵³ Stanišićev odgovor, par. 21-25.

⁵⁴ Stanišićev odgovor, par. 23, 28, 30-33.

⁵⁵ Stanišićev odgovor, par. 30-31; Dalji Stanišićev odgovor, par. 14-16.

⁵⁶ Stanišićev odgovor, par. 21-22, 25.

⁵⁷ Stanišićev odgovor, par. 19.

⁵⁸ Stanišićev odgovor, par. 20.

⁵⁹ Stanišićev odgovor, par. 19-20, 34-36.

⁶⁰ Stanišićev odgovor, par. 13.

ključnog značaja za tezu tužilaštva i neadekvatnosti ranijeg unakrsnog ispitivanja vođenog u vezi s njim.⁶¹

III. MERODAVNO PRAVO

A. Zaštitne mere

19. Pravilo 75ter(F) Pravilnika predviđa da, kad su u nekom postupku pred Međunarodnim sudom za nekog svedoka određene zaštitne mere, one ostaju na snazi, *mutatis mutandis*, u svakom drugom postupku pred Međunarodnim sudom dok god ne budu ukinute, izmenjene ili pojačane u skladu s procedurom predviđenom tim pravilom.

B. Odobrenje za podnošenje replike

20. Pravilo 126bis predviđa da, osim ako veće ne naloži drugačije, odgovor na podnesak podnosi se u roku od četrnaest dana od dana zavođenja podneska. Eventualna replika na takav odgovor podnosi se u roku od sedam dana od dana zavođenja odgovora, uz odobrenje odgovarajućeg veća.

C. Prihvatljivost predloženih dokaza

21. Prihvatljivost svedočenja lica koja nisu dostupna regulisano je pravilom 92quater, koje predviđa sledeće:

(A) Svedočenje u obliku pismene izjave ili transkripta koje je dalo lice koje je u međuvremenu umrlo, ili lice kojem se više ne može uz razumnu revnost ući u trag, ili lice koje zbog telesnog ili duševnog stanja ne može da svedoči usmeno, može se prihvatiti bez obzira na to da li je ta pismena izjava u obliku utvrđenom pravilom 92bis, ako pretresno veće:

- (i) se primenom gornjih kriterijuma uveri da ta osoba nije na raspolaganju; i
- (ii) na osnovu okolnosti u kojima je izjava data i zabeležena zaključi da je to svedočenje pouzdano.

(B) Ukoliko se svedočenjem dokazuju dela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici, to može biti jedan od faktora za neprihvatanje takvog svedočenja ili tog njegovog dela.

⁶¹ Stanišićev odgovor, par. 14-18, 22, 37.

22. Odluka o prihvatljivosti dokaza na osnovu pravila 92*quater* uključuje razmatranje četiri glavna pitanja. Prvo je da li su zadovoljeni opšti kriterijumi prihvatljivosti iz pravila 89(C), naime, da su dokazi relevantni i imaju dokaznu vrednost.⁶² Drugo je da li su zadovoljeni uslovi praga prihvatljivosti prema pravilu 92*quater*(A). To uključuje pitanje da li se Veće uverilo da svedok “nije dostupan” u smislu tog pravila i da li je, na osnovu okolnosti u kojima je izjava svedoka data i zabeležena, konstatovalo da je data izjava pouzdana. U praksi Međunarodnog suda je uvreženo da je, pri oceni pouzdanosti neke izjave prema pravilu 92*quater*(A)(ii), relevantno uzeti u obzir faktore kao što su da li je izjava (što obuhvata i ranije svedočenje) data pod zakletvom, da li je uzeta uz pomoć odgovarajuće kvalifikovanog prevodioca i da li ju je overio Sekretarijat Međunarodnog suda i (samo u slučaju pismenih izjava) da li je svedok potpisao izjavu i propratnu potvrdu o tome da je ona tačna, po njegovom najboljem znanju i sećanju.⁶³

23. Ukoliko se konstatuje da dokazi ispunjavaju uslove praga, postavlja se dalje pitanje da li će ih Veće prihvatiti koristeći svoje diskreciono ovlašćenje na osnovu pravila 92*quater*. Postojanje tog diskrecionog ovlašćenja jasno se vidi iz strukture i formulacije tog pravila.⁶⁴ Pravilo 92*quater*(B) predviđa da će, prilikom primene svog diskrecionog ovlašćenja, Veće razmotriti u kojoj se meri dokazi odnose na dela i ponašanje za koja se optuženi tereti u optužnici, što može biti jedan od faktora za njihovo neprihvatanje. Veće

⁶² V. takođe *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-T, Odluka o prihvatanju izjava četiri svjedoka na temelju pravila 92*quater*, 24. jul 2008. godine (dalje u tekstu: Prva odluka u predmetu *Gotovina*), par. 4; *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-T, Odluka o uvrštenju u spis izjava dvojice svjedoka i uz njih priloženih dokumenata u skladu s pravilom 92*quater*, 16. januar 2009. godine (dalje u tekstu: Druga odluka u predmetu *Gotovina*), par. 4.

⁶³ *Tužilac protiv Milana Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokaza u skladu sa pravilom 92*quater*, 16. februar 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milutinović*), par. 7; *Tužilac protiv Ramusha Haradinaja i drugih*, predmet br. IT-04-84-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*quater* i 13. zahtevu za zaštitne mere u vezi sa suđenjem, 7. septembar 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Haradinaj*), par. 8; Druga odluka u predmetu *Gotovina*, par. 13; *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-T, Odluka o prihvatanju izjave svjedoka na temelju pravila 92*quater*, 5. mart 2009. godine (dalje u tekstu: Treća odluka u predmetu *Gotovina*), par. 10; Odluka po zahtevu tužilaštva da se u spis uvrsti svedočenje svedoka koji nisu dostupni na osnovu pravila 92*quater*, 16. septembar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka od 16. septembra 2009. godine), par. 11; Odluka u vezi sa svedokom B-179, par. 28 i fusnota 60 uz taj paragraf.

⁶⁴ Pravilo 92*quater* predviđa da se dokazi “mogu” prihvatiti ako ispunjavaju kriterijume iz potpravila (A). Ono dalje predviđa da, ukoliko se svedočenjem dokazuju dela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici, to “može biti jedan od faktora” za neprihvatanje. Stoga je jasno predviđeno da Veće, primenom svog rezidualnog diskrecionog ovlašćenja, može izuzeti dokaze iako oni ispunjavaju uslove iz potpravila (A) i da, pri primeni tog diskrecionog ovlašćenja, pored faktora navedenih u potpravilu (B) može uzeti u obzir i druge faktore.

takođe može razmotriti pitanja pouzdanosti koja se ne tiču samo okolnosti u kojima je izjava svedoka data i zabeležena, kao što su postojanje, opseg i kvalitet ranijeg unakrsnog ispitivanja, da li je izjava, naročito ako nije data pod zakletvom i nije bila predmet unakrsnog ispitivanja, potkrepljena drugim dokazima, kao i pitanje ima li u izjavi “izrazitih ili očiglednih nedoslednosti”.⁶⁵ U obzir takođe mogu biti uzeti faktori kao što su ukupan kredibilitet svedoka i mera u kojoj njegova izjava sadrži dokaze iz druge ruke. Veće takođe može da uzme u obzir relevantnost izjave svedoka za predmet.

24. U vezi s pitanjem da li se dokazi odnose na dela i ponašanje za koja se optuženi tereti u optužnici, Veće podseća da je Pretresno veće u predmetu *Milošević* bilo mišljenja da (u kontekstu pravila 92bis)⁶⁶ izraz “dela i ponašanje optuženog”

jeste običan izraz kojem treba dati njegovo uobičajeno značenje: deeds and behaviour of the accused (postupci i vladanje optuženog). Ono ne bi smelo da se širi maštovitim tumačenjem. Ne spominju se dela i ponašanje navodnih saizvršilaca, podređenih ili ikog drugog. Da je bila namera da se ovo pravilo proširi na dela i ponašanje navodnih saizvršilaca ili podređenih, onda bi ono tako i glasilo.⁶⁷

25. Žalbeno veće je kasnije potvrdilo to tumačenje Pretresnog veća, istakavši sledeće:

[...] jasna distinkcija, koja trenutno postoji u praksi Međunarodnog suda između (a) djela i ponašanja drugih osoba koje su izvršile zločin za koji se optuženi u optužnici tereti individualnom odgovornošću i (b) djela i ponašanja optuženog za koja se tereti u optužnici, a koja ga čine odgovornima za djela i ponašanje tih drugih osoba. Pravilo 92bis(C) isključuje iz procedure koja je njime propisana samo one pismene izjave kojima se dokazuju potonja djela i ponašanje.⁶⁸

26. Ukoliko to omogućava obim optužnice, dokazi koji se odnose na dela i ponašanje za koja se optuženi tereti u optužnici uključuju dokaze o delima i ponašanju optuženog na koja se tužilaštvo oslanja kako bi dokazalo da je optuženi bio nadređen stvarnim

⁶⁵ V. takođe Odluka u predmetu *Milutinović*, par. 7; Odluka u predmetu *Haradinaj*, par. 8; Druga odluka u predmetu *Gotovina*, par. 13; Treća odluka u predmetu *Gotovina*, par. 10; Odluka od 16. septembra 2009. godine, par. 11; Odluka u vezi sa svedokom B-179, par. 28 i fusnota 60 uz taj paragraf.

⁶⁶ Veće je prethodno konstatovalo da je, s obzirom na to da su dokazi koji su ponuđeni i prihvaćeni na osnovu pravila 92quater ranije potpadali pod pravilo 92bis, prikladno osloniti se na tumačenje ovog pravila u praksi Međunarodnog suda u onoj meri u kojoj se to pravilo odnosi i na pravilo 92quater, uključujući i definiciju “dela i ponašanja optuženog”; v., na primer, Odluka u vezi sa svedokom B-179, par 31 i fusnote uz taj paragraf.

⁶⁷ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka po zahtevu optužbe za prihvatanje pismenih izjava u skladu sa pravilom 92bis, 21. mart 2002. godine, par. 22 (citati izostavljeni).

⁶⁸ *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. IT-98-29-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s pravilom 92bis(C), 7. jun 2002. godine (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Galić*), par. 9.

izvršiocima zločina za koje se on tereti.⁶⁹ Pored toga, u konkretnoj situaciji nekog UZP, tu spadaju i dokazi na koje se tužilaštvo oslanja kako bi dokazalo da je optuženi učestvovao u UZP ili da je sa stvarnim izvršiocom zločina za koje se tereti delio potrebnu nameru za te zločine.⁷⁰ Zaključak o postojanju takve potrebne namere može se izvesti ako izjava ukazuje na to da je optuženi bio prisutan kad su druga lica činila zločine.⁷¹

27. Što se tiče drugih faktora koji bi mogli biti relevantni za primenu diskrecionog ovlašćenja Pretresnog veća prema pravilu 92*quater*, Veće napominje da, čak i ako nakon razmatranja tih faktora ne odbije prihvatanje dokaza, ono ih može uzeti u obzir kasnije, prilikom konačnog odlučivanja o tome koju težinu treba pridati tim dokazima. Konkretno, kad je reč o pitanju potkrepljenosti, Veće podseća na konstataciju Žalbenog veća u predmetu *Galić* (u kontekstu pravila 92*bis*) da, u situacijama kad optuženi nije dobio priliku da unakrsno ispita svedoka, izjava tog svedoka može dovesti do osuđujuće presude samo ukoliko postoje i drugi dokazi koji potkrepljuju njen sadržaj.⁷²

28. Poslednje pitanje pri odlučivanju o prihvatljivosti dokaza na osnovu pravila 92*quater* jeste da li Veće treba da ih izuzme primenivši svoje diskreciono ovlašćenje na osnovu pravila 89(D), što podrazumeva utvrđivanje da li potreba da se obezbedi pravično suđenje odnosi znatnu prevagu nad dokaznom vrednošću dokaza.⁷³ Pravo optuženog na pravično suđenje i unakrsno ispitivanje svedoka koji svedoče protiv njega garantovano je članom 20, odnosno članom 21 Statuta.

29. Propratni dokazni predmeti uz transkripte ili pismene izjave, koji čine neodvojivi i nezaobilazni deo iskaza svedoka, mogu se uvrstiti u dokazni spis.⁷⁴ Veće je u vezi s ovim prethodno bilo mišljenja da je potrebno da svedoci govore o relevantnim dokaznim

⁶⁹ Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, par. 10.

⁷⁰ *Ibid.*

⁷¹ Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, par. 13.

⁷² Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, fusnota 34.

⁷³ V. takođe Prva odluka u predmetu *Gotovina*, par. 4; Druga odluka u predmetu *Gotovina*, par. 4.

⁷⁴ *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za uvrštavanje u spis dokaznih predmeta na osnovu pravila 92*quater*, 21. april 2008. godine, par. 33; *Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-PT, Odluka po zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*quater*, 9. jul 2007. godine, str. 4.

predmetima i da bi bez njih transkript ili pismena izjava postali nerazumljivi ili bi izgubili dokaznu vrednost.⁷⁵

IV. DISKUSIJA

A. Preliminarna pitanja

30. Što se tiče zahteva Stanišićeve odbrane za prekoračenje propisanog broja reči u Stanišićevom odgovoru, Veće smatra da obim Zahteva opravdava takav zahtev i shodno tome smatra da ga treba odobriti.

31. Što se tiče zahteva tužilaštva za odobrenje da replicira na Dalji Stanišićev odgovor, Veće smatra da je, zbog novih argumenata koje je iznela Stanišićeva odbrana, opravdano da tužilaštvo podnese repliku.

B. Zaštitne mere

32. Pravilo 75(F)(i) Pravilnika predviđa da zaštitne mere određene u nekom ranijem postupku na Međunarodnom sudu ostaju na snazi i u kasnijim postupcima, “dok god ne budu ukinute, izmijenjene ili pojačane” u skladu s procedurom predviđenom Pravilnikom. Veće napominje da je Pretresno veće u predmetu *Šešelj* u međuvremenu poništilo zaštitne mere određene za Todorovića u predmetu *Milošević*.⁷⁶ Čini se da tužilaštvo tvrdi da to ukidanje ne važi u ovom predmetu sve dok tako ne naloži ovo Veće.⁷⁷ To je isto što i tvrdnja da, u situaciji kad neko pretresno veće odredi zaštitne mere, a neko sledeće pretresno veće ih ukine, izmeni ili pojača, *drugo* pretresno veće

⁷⁵ Odluka po zahtevu tužilaštva da se u spis uvrste pismeni dokazi svedoka Slobodana Lazarevića na osnovu pravila 92ter s poverljivim Dodatkom, 16. maj 2008. godine, par. 19. V. takođe *Tužilac protiv Mladena Naletilića i Vinka Martinovića*, predmet br. IT-98-34-PT, Odluka po najavi tužioca o namjeri da se ponude transkripti u skladu sa pravilom 92bis(D), 9. jul 2001. godine, par. 8; *Tužilac protiv Paška Ljubičića*, predmet br. IT-00-41-PT, Odluka po zahtjevu optužbe za uvrštavanje u spis transkripata na osnovu pravila 92bis Pravilnika, 23. januar 2004. godine, str. 5; *Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, Odluka po poverljivom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje ranijeg svjedočenja s dokaznim predmetima s tim u vezi i pismenim izjavama svjedoka na osnovu pravila 92ter, 9. jul 2008. godine, par. 15.

⁷⁶ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za prihvatanje svjedočenja Stevana Todorovića (VS-1008) na osnovu pravila 92quater Pravilnika o postupku i dokazima, 17. februar 2010. godine (dalje u tekstu: Odluka o zaštitnim merama u predmetu *Šešelj*).

⁷⁷ *Corrigendum* tužilaštva, par. 4-5.

pred kojim svedok svedoči kao polazište treba da ima mere koje je odredilo prvobitno pretresno veće.

33. Veće u ovom predmetu ne prihvata takav pristup. Naprotiv, ono smatra da je namera datog pravila da, u interesu pouzdanosti i doslednosti, svako pretresno veće pred koje pristupi neki svedok kao polazište ima poslednje mere koje je neko pretresno veće odredilo za tog svedoka.⁷⁸ Ukoliko neka strana u postupku ili pretresno veće smatra da te mere treba dodatno ukinuti, izmeniti ili pojačati – na primer radi vraćanja na mere koje je odredilo prvobitno pretresno veće – može se podneti zahtev u tom smislu, ili pretresno veće može izdati nalog *proprio motu*, u skladu s Pravilnikom.⁷⁹ Prema tome, u ovoj situaciji Veće smatra da polazište treba da mu bude odluka Pretresnog veća u predmetu *Šešelj* kojom su ukinute zaštitne mere određene za Todorovića. Veće napominje da tužilaštvo ne traži da se za Todorovića izreknu bilo kakve zaštitne mere. Pored toga, budući da je svedok bio “neoženjen” i da je preminuo, Veće ne vidi nikakav razlog da *proprio motu* odstupi od odluke Pretresnog veća u predmetu *Šešelj*.⁸⁰

C. Prihvatljivost predloženih dokaza

34. Stanišićeva i Simatovićeva odbrana tvrde da bi prihvatanje predloženih dokaza predstavljalo kršenje prava optuženih na unakrsno ispitivanje. Veće podseća da to pravo nije apsolutno i da se može ograničiti u skladu s Pravilnikom – uključujući pravilo 92*quater*, koje konkretno predviđa prihvatanje dokaza bez mogućnosti unakrsnog ispitivanja – kao i relevantnom sudskom praksom.⁸¹ Stoga Veće ne smatra da to što optuženi nisu u mogućnosti da unakrsno ispituju Todorovića samo po sebi čini predložene dokaze neprihvatljivim.

⁷⁸ Kao primer takvog pristupa, v. postupanje Veća u vezi sa svedokom JF-023: v. T. 3910-3911; Nove informacije tužilaštva o statusu zaštitnih mera, 5. jul 2010. godine; *Tužilac protiv Milana Martića* (predmet br. IT-95-11-T), Odluka po zahtevu tužilaštva za izmenu zaštitnih mera, 17. mart 2006. godine; *Tužilac protiv Slobodana Miloševića* (predmet br. IT-02-54-T), Odluka po osmom zahtevu optužbe za izricanje zaštitnih mera za svedoke koji su osetljiv izvor informacija i koji svedoče u delu suđenja koji se odnosi na Hrvatsku, 16. oktobar 2002. godine.

⁷⁹ V. pravilo 75(A), (G), (I) i (J).

⁸⁰ V. Zahtev, poverljivi Dodatak B; Odluka o zaštitnim merama u predmetu *Šešelj*, par. 18. Veće navodi izraz “neoženjen” upotrebljen u Odluci o zaštitnim merama u predmetu *Šešelj*, gde je on upotrebljen bez objašnjenja; prema tumačenju Veća, on treba da sugerise da Todorović nema živog partnera kome bi ukidanje zaštitnih mera određenih u predmetu *Milošević* moglo naneti štetu.

⁸¹ *Tužilac protiv Milana Martića*, predmet br. IT-95-11-AR.73.2, Odluka po žalbi na odluku Pretresnog veća u vezi sa iskazom svedoka Milana Babića, 14. septembar 2006. godine, par. 12.

35. U vezi s pravilom 89(C) Pravilnika, Veće se uverilo da su predloženi dokazi očito relevantni za ovaj predmet jer se odnose na teme kao što su strateški značaj Bosanskog Šamca, identitet i uloga pripadnika odreda koji su bili prisutni u toj opštini tokom perioda na koji se odnosi Optužnica, obuka srpskih dobrovoljaca u logoru kod Iloka i uloga MUP Srbije u toj obuci, uloga koju su lica obučavana u tom logoru imala u preuzimanju vlasti u Bosanskom Šamcu, kao i zatočenje nesrba i postupanje prema njima nakon preuzimanja vlasti.

36. Veće konstatuje da je Todorović preminuo i da se stoga uverilo da on nije dostupan u smislu pravila 92*quater*(A)(i).

37. U vezi s pravilom 92(A)(ii), Veće napominje da je Todorović svedočio pod zakletvom pred Pretresnim većem u predmetu *Milošević*.⁸² Ono takođe napominje da je Todorović svedočio u skladu sa sporazumom o potvrdnom izjašnjavanju o krivici, što je okolnost pod kojom je njegov iskaz dat i zabeležen, te je ona stoga relevantna za njegovu prihvatljivost prema pravilu 92*quater*(A)(ii). Veće ne prihvata tvrdnju da je postojanje sporazuma o potvrdnom izjašnjavanju o krivici dovoljan razlog da se iskaz nekog svedoka smatra nepouzdanim u smislu tog potpravila.⁸³ Ono napominje da je glavnina predloženih dokaza potkrepljena drugim dokazima ili da je razumno očekivati da će biti potkrepljena⁸⁴ i da tokom unakrsnog ispitivanja Todorovića u vezi s njegovim sporazumom o potvrdnom izjašnjavanju o krivici nisu izvedeni nikakvi konkretni dokazi koji govore u prilog zaključka da je taj sporazum imao znatan negativan uticaj na pouzdanost njegovog iskaza.⁸⁵ Veće konstatuje da su predloženi dokazi, s obzirom na okolnosti u kojima su izneti i zabeleženi, pouzdani i da se uverilo da zadovoljavaju oba kriterijuma praga prihvatljivosti iz pravila 92*quater*(A).

38. Veće će se sada baviti pitanjem primene svog diskrecionog prava prema pravilu 92*quater*. Kao prvo, pri oceni da li se predloženim dokazima dokazuju dela i ponašanje

⁸² Predmet *Milošević*, T. 23423.

⁸³ V. takođe *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, poverljiva Odluka po zahtevu tužilaštva za prihvatanje svedočenja VS-1008 na osnovu pravila 92*quater* Pravilnika o postupku i dokazima, 17. februar 2010. godine, par. 20.

⁸⁴ V. dole par. 42.

⁸⁵ V. predmet *Milošević*, T. 23492-23499, 23552-23554.

za koja se optuženi terete u Optužnici, Veće podseća da se optuženi terete da su učestvovali u UZP zajedno s brojnim drugim pojedincima, uključujući pripadnike srpskih snaga, između ostalog, na sledeće načine:

- a. oni su organizovali i rukovodili finansiranjem, obukom, logističkom podrškom i drugim vrstama značajne pomoći ili podrške specijalnim jedinicama DB Republike Srbije i drugim srpskim snagama;⁸⁶ i
- b. pružali su praktičnu pomoć, ohrabrenje i moralnu podršku licima koja su vršila zločine progona, deportacije, prisilnog premeštanja i ubistva [...] oni su to činili uz potrebnu svest.⁸⁷

39. U tom kontekstu, Veće smatra da se neki delovi predloženih dokaza odnose na dela i ponašanje za koja se optuženi terete u Optužnici. Na primer, delovi Todorovićevog iskaza koji se tiču dolaska optuženog Simatovića u logor za obuku kod Iloka i na njegove odnose s Draganom Đorđevićem (zvanim Crni) – koji je navodno bio član Srpske radikalne stranke i pripadnik specijalnih jedinica DB Srbije (konkretno, “Crvenih beretki”) i učestvovao u preuzimanju vlasti u Bosanskom Šamcu – odnose se na dela i ponašanje za koja se Simatović tereti u Optužnici.⁸⁸ Isto tako, delovi iskaza koji se tiču postupaka optuženog Stanišića u vezi s oslobađanjem Dragana Đorđevića odnose se na dela i ponašanje za koja se on tereti u Optužnici.⁸⁹ Međutim, Veće ne smatra da se predloženi dokazi odnose na dela i ponašanje za koje se optuženi terete u Optužnici toliko da to govori u prilog njihovom neprihvatanju.⁹⁰

40. Kao drugo, pri razmatranju opštijih pitanja prihvatljivosti relevantnih za primenu svog diskrecionog prava, Veće napominje da su u predmetu *Milošević Todorovića*

⁸⁶ Optužnica, par. 15(c).

⁸⁷ Optužnica, par. 16.

⁸⁸ V. predmet *Milošević*, T. 23424-23437, 23442-23443, 23456-23457, 23461-23462, 23518-23521; v. takođe Optužnica, par. 46-50.

⁸⁹ V. predmet *Milošević*, T. 23475-23478, 23530-23532.

⁹⁰ V. *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet. br. IT-95-5/18-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za uvrštavanje u spis svjedočenja KDZ172 (Milana Babića) na osnovu pravila 92*quater*, 13. april 2010. godine, par. 34-35; *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za uvrštavanje u spis pismene izjave na osnovu pravila 92*quater* Pravilnika (Hasan Rizvić), 14. januar 2008. godine, par. 13.

unakrsno ispitali i Slobodan Milošević i *amicus curiae*.⁹¹ To unakrsno ispitivanje obuhvatilo je pitanje sporazuma o potvrdnom izjašnjavanju o krivici postignutog s tužilaštvom i njegov potencijalni uticaj na svedokov iskaz;⁹² njegovu poziciju i mesto u relevantnom lancu nadležnosti⁹³ i obim njegovih odnosa s obojicom optuženih u Beogradu.⁹⁴ Veće smatra da činjenica da su predloženi dokazi provereni tokom unakrsnog ispitivanja predstavlja značajan faktor u prilog njegovom prihvatanju na osnovu pravila 92*quater*.

41. I Simatovićeva i Stanišićeva odbrana su pokrenule pitanje adekvatnosti unakrsnog ispitivanja kojima su bili podvrgnuti predloženi dokazi. Veće je već iznelo stav da je, uopšteno govoreći, kvalitet prethodnog unakrsnog ispitivanja faktor koji treba uzeti u obzir pri odmeravanju svedočenja svedoka a ne pri utvrđivanju njegove prihvatljivosti.⁹⁵ Međutim, kao što je navedeno gore u tekstu, opseg i kvalitet unakrsnog ispitivanja mogu biti relevantni za primenu diskrecionog ovlašćenja Veća prema pravilu 92*quater*.⁹⁶ U ovom predmetu, Veće potvrđuje da postoji jedan ograničen broj tema relevantnih za tezu protiv ovih optuženih u vezi s kojima Todorović nije iscrpno unakrsno ispitan: na primer, o ulozi srpskog DB u logoru za obuku kod Iloka. Međutim, s obzirom na druge pokazatelje pouzdanosti koje sadrže predloženi dokazi i činjenicu da svedok jeste unakrsno ispitan o nizu tema od opšteg značaja za tezu protiv ovih optuženih, Veće ne smatra da to govori u prilog neprihvatanju predloženih dokaza.

42. Tužilaštvo je predočilo i/ili očekuje da će predočiti dokaze u vidu dokumenata i/ili svedočenja koji potkrepljuju glavninu Todorovićevog iskaza, uključujući iskaz o ulozi Dragana Đorđevića, Srećka Radovanovića i Slobodana Miljakovića, učešću MUP Srbije u obuci dobrovoljaca iz Srbije i Bosanskog Šamca i učešću tih dobrovoljaca u preuzimanju vlasti u Bosanskom Šamcu.⁹⁷ Veće smatra da je glavnina predloženih dokaza potkrepljena ili se očekuje da će biti potkrepljena materijalom koji je navelo

⁹¹ Predmet *Milošević*, T. 23489-23551.

⁹² Predmet *Milošević*, T. 23492-2393, 23499, 23553.

⁹³ Predmet *Milošević*, T. 23509-23510.

⁹⁴ Predmet *Milošević*, T. 23530 (Stanišić), 23519, 23541 (Simatović).

⁹⁵ Odluka u vezi sa svedokom B-179, par. 38.

⁹⁶ V. par. 23 gore.

⁹⁷ Zahtev, poverljivi Dodatak A.

tužilaštvo, što snažno govori u prilog njegovom prihvatanju na osnovu pravila 92*quater*. Međutim, čini se da nekoliko događaja relevantnih za tezu protiv optuženih – kao što su navodna poseta optuženog Simatovića logoru za obuku kod Iloka i navodna uloga optuženog Stanišića u oslobađanju Dragana Đorđevića – nisu i ne očekuje se da će biti potkrepljeni. Tu nepotkrepljenost Veće će uzeti u obzir kad bude ocenjivalo težinu predloženih dokaza u odnosu na te događaje.⁹⁸

43. Što se tiče odsustva konačne presude u predmetu *Milošević*, Veće ne smatra da to što u predmetu u kojem su dokazi prethodno prihvaćeni nije izrečena konačna presuda govori u prilog neprihvatanju tih dokaza na osnovu pravila 92*quater*.⁹⁹

44. Što se tiče Todorovićevog kredibiliteta, Veće napominje da se čini da predloženi dokazi daju negativnu sliku Todorovićevog karaktera uopšte, ali da se ne čini da oni konkretno podrivaju njegov kredibilitet kao svedoka u meri koja bi navela Veće da odbije prihvatanje predloženih dokaza. Međutim, Veće napominje da, pošto Todorovićev kredibilitet ostaje relevantan kad je reč o težini koju treba pridati predloženim dokazima, moguće je da će oba tima odbrane želeći da podnesu dodatne dokumente ili njihove odabrane delove radi uvrštavanja u dokazni spis.

45. Što se tiče pitanja dokaza iz druge ruke, Veće je prethodno iznelo stav da dokazi iz druge ruke kao takvi nisu neprihvatljivi.¹⁰⁰ Međutim, kao što je navedeno gore u tekstu, mera u kojoj se neka izjava sastoji od dokaza iz druge ruke može biti relevantna za primenu diskrecionog ovlašćenja Veća u skladu s pravilom 92*quater*.¹⁰¹ U ovom predmetu, Veće ističe da nije jasno ustanovljeno da li i u kojoj meri se predloženi dokazi sastoje od dokaza iz druge ruke. Veće ne smatra da sama takva mogućnost govori u prilog njihovog neprihvatanja.

46. Prilikom primene svog diskrecionog prava na osnovu pravila 92*quater*, Veće je uzelo u obzir sve faktore koji govore u prilog neprihvatanju predloženih dokaza, uključujući činjenicu da se neki njihovi delovi odnose na dela i ponašanje za koje se

⁹⁸ V. takođe par 27 gore i fusnotu 72 uz taj paragraf.

⁹⁹ V. takođe Odluka u vezi sa svedokom B-179, par. 37.

¹⁰⁰ Odluka u vezi sa svedokom B-179, par. 40 i fusnota 80 uz taj paragraf.

¹⁰¹ V. gore par. 23.

optuženi terete u Optužnici i osporavaju Todorovićev kredibilitet. Međutim, iz gorenavedenih razloga, Veće ne smatra da ti faktori, čak i uzeti kao celina, govore tome u prilog. Uz to, Veće smatra da relevantnost predloženih dokaza za ovaj predmet¹⁰² i jasni pokazatelji pouzdanosti koje oni sadrže – naime, činjenica da je Todorović bio podvrgnut unakrsnom ispitivanju o nizu tema relevantnih za tezu protiv optuženog i činjenica da je glavnina predloženih dokaza potkrepljena ili se očekuje da bude potkrepljena drugim dokazima u ovom predmetu – predstavljaju faktore koji snažno govore u prilog njihovom prihvatanju. Nakon što ih je odvagalo, Veće konstatuje da ti faktori odnose prevagu nad protivnim argumentima o kojima je bilo reči gore u tekstu. Usled toga, Veće je skloni da, primenivši svoje diskreciono ovlašćenje, prihvati predložene dokaze na osnovu pravila 92*quater*.

47. Zbog relevantnosti i pokazatelja pouzdanosti o kojima je bilo reči gore u tekstu, Veće se uverilo da predloženi dokazi imaju dokaznu vrednost i da stoga zadovoljavaju uslove iz pravila 89(C) Pravilnika. Za potrebe pravila 89(D), Veće smatra da je dokazna vrednost znatna.¹⁰³ Veće napominje da jedino pitanje vezano za pravičnost suđenja koje su iznele Stanišićeva i Simatovićeva odbrana jeste pitanje potencijalnog kršenja prava optuženih na unakrsno ispitivanje. Iz gorenavedenih razloga,¹⁰⁴ Veće ne smatra da to što optuženi nisu u mogućnosti da unakrsno ispituju Todorovića predstavlja dovoljan osnov za zaključak da potreba da se obezbedi pravično suđenje odnosi prevagu nad dokaznom vrednošću predloženih dokaza.

48. Veće smatra da je u Todorovićevom ranijem iskazu u predmetu *Milošević* bilo reči o većem delu dokaza, tako da bi taj iskaz bez njih bio nerazumljiv ili bi mu bila umanjena dokazna vrednost. Izuzeci su dokazni predmeti s brojevima 4519 i 4686 na osnovu pravila 65*ter*. U svom ranijem svedočenju, Todorović je potvrdio da su ti dokumenti, po svemu sudeći, odobrenja za traženje pomoći za Bosanski Šamac, ali nije dalje govorio o njima.¹⁰⁵ Nema naznaka o tome da je on bio ili je trebalo da bude u mogućnosti da potvrdi njihovu autentičnost ili da govori o njihovoj formi ili sadržaju.

¹⁰² V. gore par. 35.

¹⁰³ V. gore par. 35, 40-46.

¹⁰⁴ V. gore par. 34.

¹⁰⁵ Predmet *Milošević*, T. 23464.

Usled toga, ta dva dokazna predmeta ne doprinose dokaznoj vrednosti predloženih dokaza. Iz tog razloga, Veće smatra da svi dokazni predmeti, osim onih s brojevima 4519 i 4686 na osnovu pravila 65ter, čine neodvojiv i nezaobilazni deo predloženih dokaza i biće uvršteni u dokazni spis.¹⁰⁶

III. DISPOZITIV

Iz gorenavedenih razloga i na osnovu pravila 89, 75, 92quater i 126bis, Veće

ODOBRAVA Stanišićevoj odbrani da prekorači propisani broj reči;

ODOBRAVA tužilaštvu da replicira na Dalji Stanišićev odgovor;

delimično **ODOBRAVA** Zahtev;

ODBIJA prihvatanje relevantnih dokaznih predmeta s brojevima 4519 i 4686 na osnovu pravila 65ter, što ne sprečava tužilaštvo da ih ponudi putem zahteva za prihvatanje bez posredstva svedoka;

PRIHVATA u dokazni spis kao javne dokumente:

- 1) Todorovićevo svedočenje iz predmeta *Milošević*: T. 23423-23561;
- 2) relevantne dokazne predmete s brojevima na osnovu pravila 65ter 4520, 2888, 4536, 3707, 4683, 113, 3804 i 4709; i
- 3) relevantni dokazni predmet koji je trenutno označen radi identifikacije kao P1523; i

TRAŽI od sekretara da prihvaćenim dokumentima iz stavki (1) i (2) gore u tekstu dodeli brojeve dokaznih predmeta i da o tim brojevima obavesti strane u postupku i Veće.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je merodavna engleska verzija.

¹⁰⁶ Što se tiče dokaznog predmeta br. 113 na osnovu pravila 65ter, Veće napominje da verzija na b/h/s koja se trenutno nalazi u e-courtu ne sadrži oznake koje je dodao Todorović. Pošto te oznake čine deo dokaznog predmeta o kojem je Todorović govorio u svom prethodnom svedočenju (v. predmet *Milošević*, T. 23477-23478), Veće poziva tužilaštvo da u e-court unese označenu verziju tog dokumenta, te će se na sledećoj raspravi o urednom odvijanju postupka baviti zamenom neoznačene verzije na b/h/s označenom verzijom.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orie,
predsedavajući

Dana 29. oktobra 2010. godine
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]